

Dr hab. Robert Jakimowicz prof. nadzw.
Katedra Nauk Politycznych
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Kraków, 20.05.2018

Recenzja

rozprawy doktorskiej **mgr Katarzyny Grabowskiej**
pt.: *Dyplomacja kulturalna w strategii budowy marki narodowej Republiki Korei*
promowanej przez prof. UŁ dr hab. Małgorzatę Pietrasiak
(promotor pomocniczy - dr Marta Hereźniak)
na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych
Uniwersytetu Łódzkiego

Recenzowana praca doktorska Pani mgr Katarzyny Grabowskiej liczy 339 stron, w tym wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie, bibliografię oraz spisy: schematów, wykresów, tabel, rysunków, map i zdjęć.

Podjęcie się powyższego tematu pracy zasługuje na wysoką ocenę, przede wszystkim z dwóch powodów. Rzadko podejmowana jest w polskiej literaturze naukowej analiza dyplomacji kulturalnej wybranego państwa kształtującego jego wizerunek, która służy strategii budowy marki narodowej państwa. W tym wypadku jest to Korea Południowa. Po drugie, w pracy tej sięgnięto do marketingu będącego interdyscyplinarnym obszarem wiedzy, wykorzystywanego przez nauki o polityce, w tym przypadku ich subdyscyplinę jaką są stosunki międzynarodowe..

We wstępie Autorka przytoczyła cel pracy, sformułowała pytania i hipotezy badawcze oraz obszernie przedstawiła strukturę pracy. Ujęte zostały także metody badawcze i odwołanie się do transkrypcji łacińskiej języka koreańskiego, w przypadku części źródeł, opartego na systemie McCune-Reischauera (M-R) przyjętego w Republice Korei w ostatniej dekadzie XXI wieku.

Rozdział pierwszy został poświęcony zagadnieniom teoretycznym dotyczącym dwóch pojęć: wizerunku i marki, przedstawionych w ramach koncepcji marketingowych. Omówiono w nim m.in. istotę i rodzaje wizerunku, definicje i funkcje marki. Ważnym podrozdziałem jest „Proces budowania marki” w którym zostały przedstawione etapy brandingu w różnych ujęciach i tym samym ilości etapów oraz m.in. komponenty składające się na tę markę w znaczeniu brandingu miejsca turystycznego.

Podobnie jak rozdział pierwszy, rozdział drugi także pozostał poświęcony zagadnieniom teoretycznym, w którym Autorka skupiła się na procesie kreowania marki kraju biorąc pod

uwagę zastosowanie koncepcji zarządzania marką w stosunkach międzynarodowych. Poza przybliżeniem pojęcia marki narodowej zostały omówione wektory marki narodowej według Olinsa w czterech płaszczyznach, wśród nich BIZ. Należy podkreślić, że zagadnienia teoretyczne w obu pierwszych rozdziałach zostały przedstawione wyczerpująco co pozwala na pełniejsze zrozumienie pozostałych rozdziałów i znaczenia badań interdyscyplinarnych, bez których trudno jest sobie wyobrazić dotarcie do obiektywnej rzeczywistości, która zawsze jest wielowymiarowa.

W rozdziale trzecim Autorka skupiła się na podstawowych informacjach dotyczących Republiki Koreańskiej, które składają się na charakter kraju i stanowią fundament kształtowania marki kraju. Grupa tych podstawowych informacji (w sumie zostało wyodrębnionych osiem) jest taka sama dla każdego państwa tworząc w każdym wypadku odrębną markę narodową. Stanowi ona zatem uniwersalne narzędzie badawcze dla każdego kraju jako podmiotu międzynarodowego, szczególnie zaś pretendującego do wyraźnego zaznaczenia swej obecności na arenie międzynarodowej, który wzbudza zainteresowanie m.in. polityków, przedstawicieli mass mediów, naukowców badających stosunki międzynarodowe, czy innych osób.

Natomiast, aby marka międzynarodowa danego państwa była powszechnie znana musi mieć miejsce konsekwentna i dynamiczna dyplomacja kulturalna danego kraju (soft power). Jest to długi i trudny proces, jak wykazała Autorka w rozdziale czwartym. To co zasługuje na uwagę w tym rozdziale jest przytoczenie rankingów zarówno marek koreańskich w świecie i samej Korei Południowej jako marki oraz proces instytucjonalizacji jej wzmocnienia. Natomiast podane przykłady imprez światowych, które odbyły się w tym kraju, uświadamiają jak ważny jest to element umacniania marki narodowej, co przynosi korzyści wielowymiarowe, w tym gospodarcze. Niewątpliwie na szczególne podkreślenie zasługuje 'koreańska fala', która wniosła znaczący wkład do jej budowy.

Rozdział piąty, stanowiący niewątpliwie wartość dodaną pracy, poświęcony percepcji Korei Południowej przez Polaków w niewielkich dwóch grupach badawczych: ekspertów (studentów) i internautów, skłania do wielu refleksji. Jedną z nich, przy przeprowadzeniu wielu szczegółowych ankiet, jest wykazanie niewielkiej wiedzy Polaków na temat Korei Południowej. Wyłania się zatem problem, co powinna zrobić strona koreańska w przypadku naszego i innych krajów dla których Południowa Korea jest egzotycznym państwem, aby narodowa marka ich kraju była silniejsza i wzbudziła o wiele większe zainteresowanie. Ten problem dotyczy również budowania marki narodowej Polski w krajach azjatyckich, gdzie nasz kraj w ogromnej większości przypadków w ogóle nie jest znany. Ważnym

uzupełnieniem tego rozdziału, mogłyby być ankiety przeprowadzone wśród studentów koreańskich w Polsce lub Republice Koreańskiej, na przykład na polonistyce.

Odnosząc się do języka w niniejszej dysertacji w zasadzie nie budzi on zastrzeżeń, niemniej jednak zdarzają się nieliczne niezgrabności językowe oraz literówki. Co się tyczy przypisów należy podkreślić, że w niektórych przypadkach brak było wydawnictwa albo roku czy miejsca wydania. Nagminnie pojawia się brak justyfikacji tekstu przypisów po prawej stronie, natomiast w bibliografii w ogóle jej nie ma. W wielu przypadkach przy przytaczaniu poszczególnych pozycji w bibliografii brak jest wydawnictwa, a także ma miejsce brak miejsca wydania. Każdy rozdział pracy powinien rozpoczynać się od nowej strony.

Ponadto w recenzowanej pracy dostrzegłem drobne potknięcia i nieścisłości:

- na s. 15: „Przy pisaniu pracy korzystałam z literatury naukowej zarówno w dziedzinie marketingu jak i stosunków międzynarodowych oraz nauk politycznych.” Nauki polityczne (obecnie - nauki o polityce) są traktowane jako osobna dyscyplina naukowa w ramach dziedziny nauki społeczne, a stosunki międzynarodowe jako jedna z subdyscyplin nauki o polityce;
- s. 17: „... Republika Korei zdołała w tak krótkim czasie (od 1988 roku) przeobrazić się z autorytarnego i słabo rozwiniętego państwa ...” Proces rozwoju gospodarczego Republiki Koreańskiej rozpoczyna się w zasadzie z przejściem władzy przez prezydenta Parka w latach 60. XX wieku; zob. także, s. 129: „Jak widać gospodarka koreańska przeżyła prawdziwą rewolucję, na co wpływ miały reformy rządowe przeprowadzane od lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku.”
- s. 125: „Dla roku 1960 datuje się PKB na poziomie 3 892 biliona dolarów, zaś dla roku 2015 1 378 trylionu dolarów.” Powinno być: „3 mld 892 mln USD” dla roku 1960, a dla roku 2015 – „1 bln 378 mld USD”;
- s. 126: „Wykres 4. PKB Republiki Korei w latach 1960-2015”. Brak jest wzmianki w jakiej walucie;
- s. 127: „Rok 1990 zaowocował ujemnym wynikiem -1,034%”. Rok 1990 zaowocował deflacją na poziomie -1,034%;
- s. 150: „... jednak generalny rezydent japoński Ito Hirobumi, który obsadził czołowe stanowiska japońskimi średnikami ...”. Co kryje się pod pojęciem „japońskimi średnikami”?
- s. 150: „... a na teren Półwyspu Koreańskiego weszły armie rosyjskie (od północy) i amerykańskie (od południa). Raczej „radziecka”;

- s. 152: „Wojska ONZ pod wodzą MacArthura zdobyły Pjongyang, jednak ich zwycięstwo nie spodobało się Chinom, które ruszyły Korei Północnej z bratnią wojskową pomocą.” Co to znaczy: „nie spodobały się Chinom?”;
- s. 161: „... i przychodami marki wynoszącymi 166,7 bilionów dolarów (wyprzedziły kolejno począwszy od miejsca pierwszego: Apple wyceniona na 170 bilionów dolarów, Google (101,8 biliona dolarów)” itd. Zamiast bilionów powinny być mld USD;
- s. 176: „Z powyższej 26 tabelki ...”. Powinno być: „20 tabelki”;
- s. 185: „Reżimowe rządy uniemożliwiały rozwój Korei Południowej. Dopiero zmiany, jakie zaszły w rządzie w 1987 r. pozwoliły na przeobrażenia wewnętrzne kraju.” Ciekaw jestem co według Autorki oznaczają „reżimowe rządy?”; Zob. także s. 189: „...- Korea dopiero podnosiła się po tragicznych latach wojen i reżimowych rządów”;
- s. 185: „ZSRS i przede wszystkim Chińskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej”. Nie wiem co oznacza skrót „ZSRS”, a takiego państwa jak „Chińska Republika Ludowo-Demokratyczna” chyba nie ma;
- s. 185: „Rozbudowa infrastruktury i transfery finansowe dzięki igrzyskom bardzo korzystnie wpłynęły na rozwój tamtejszej gospodarki, dzięki czemu Koreę Płd. zaczęto zaliczać do elitarnego grona gospodarczych *azjatyckich tygrysów*”. Azjatyckie tygrysy to nazwa czterech wschodnioazjatyckich państw – Korei Południowej, Tajwanu, Singapuru i Hongkongu – których wspólną cechą był szybki wzrost PKB (rzędu od kilku do kilkunastu procent rocznie) w latach 1960–1995:
- s. 195: „Polityka Kim Tae-junga”; s. 196: „Za rządów Kim Tae-yunga”; s. 197: „... prezydent Kim Tae-jung”; s. 201: ... prezydent Kim Tae-yunga”. Czy nie powinno być: Kim Dae-jung?;
- s. 211: „... Korea wydała 5 miliardów na rozwój hasła ...”. 5 miliardów USD, czy wonów?;
- s. 218: O znaczeniu tej grupy świadczy fakt, iż w pierwszym roku działalności otrzymała budżet w wysokości 33,5 miliarda dolarów”. A może 33,5 mln USD?
- zob. także przypisy: 94 (s. 44), 95, 98, 99, 100 (s. 45). Ciekaw jestem czy Autorka ma ich oryginalne wydania lub ksero przytoczonych publikacji, czy może były one w PDF, a jeśli tak należało przytoczyć adres internetowe;

Co się tyczy literatury należy podkreślić, że Autorka wykorzystwała poza polskojęzycznymi liczne źródła anglojęzyczne.

Reasumując, podjęty przez mgr Katarzynę Grabowską temat rozprawy doktorskiej został przedstawiony spójnie i klarownie wnosząc istotną wartość dodaną jaką jest interdyscyplinarność pracy z wykorzystaniem zagadnień i terminologii marketingowej w

obszarze stosunków międzynarodowych. Treść pracy jest w całej rozciągłości zgodna z jej tytułem. Należy podkreślić, że proporcje między rozdziałami zostały zachowane. Wytknięte potknięcia i nieścisłości nie umniejszają walorów rozprawy. Pracę oceniam pozytywnie,

Podsumowując stwierdzam, że przekazana mi do oceny praca doktorska mgr Katarzyny Grabowskiej, odpowiada wymogom stawianym rozprawom doktorskim zgodnie z Ustawą z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. 2016, poz. 882). W związku z powyższym uważam, że stanowi ona podstawę dalszego postępowania we wszczętym przewodzie doktorskim w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.

